

No Longer Shakespeare: rescrierile scenice ale lui Matthias Langhoff

Dana MONAH

Rezumat: Ne propunem să discutăm strategiile adaptative folosite de regizorul franco-german Matthias Langhoff în două din spectacolele pe care le-a montat în Franța după căderea zidului Berlinului: *Gloucester time/Matérial Shakespeare/ Richard III* (1995) și *Un Cabaret Hamlet* (2008). Regizorul întrerupe în mod constant povestea lui Richard sau a lui Hamlet prin interpolări non-shakespeareiene, care modifică evenimentele și personajele inițiale (prin juxtapuneri, asocieri, identități flotante). Vom analiza tehnicile prin care sunt fragmentate granițele dintre diferitele spații ficționale, și vom comenta natura spațiilor compozite create pe scenă. Cu siguranță, spectacolele lui Langhoff sunt adaptări ale pieselor shakespeariene, însă se pune întrebarea dacă modificările universului shakespearian sunt suficient de puternice pentru a putea considera *Gloucester Time* și *Un Cabaret Hamlet* opere de sine stătătoare, diferite de *Richard al III-lea* și respectiv de *Hamlet*, și nu doar puneri în scenă adaptative ale operelor respective. Poetica regizorală, bazată pe colaj și supraîncărcarea spațiului de joc, crează *arii de rescriere*, care permit îndepărtarea de operă pentru a-i reda mai bine spiritul.

Cuvinte cheie: Matthias Langhoff, Shakespeare, rescriere, spectacol

Identități culturale în scenă: exemplul Between the Lines: Staging 'the Balkans' through Berlin

Anne LARCHER

Traducerea: Beatrice Lapadat• et Anne Larcher

Rezumat: România în particular, și Europa de Sud-Est în general, este o regiune cu o istorie bogată în migrații și schimbări politice. Acest fapt a determinat, până în prezent, o relație problematică între diversele comunități care fac parte din această zonă. Mai mulți regizori au încercat să utilizeze teatrul pentru a oferi o abordare diferită asupra acestei probleme. Folosind exemplul proiectului *Between the Lines: Staging 'the Balkans' through Berlin*, în această lucrare studiem modul în care diferite feluri de teatru pot fi folosite pentru a aborda problema identității culturale în zona Europei de Sud-Est. În acest sens, proiectul utilizează teatrul ambiental, teatrul documentar, teatrul de

obiecte și teatrul oprimaților. Toate acestea servesc scopului de a reda diferitele identități culturale și relațiile dintre ele. Totuși, obiectivul mai amplu al proiectului era acela de a chestiona aspectul cetățeniei în contextul aplicării țărilor din acest grup la UE. Noi considerăm că acest scop nu a fost atins, probabil pentru că abordarea viza simultan o regiune mult prea vastă și, prin urmare, prea complexă.

Cuvinte cheie: Balcani, identitate culturală, teatru documentar, teatru Ambiental

**Corpul performerului, între spațiul scenic și arhitectură.
Martin Zimmermann, Wayne MacGregor, Frédéric Flamand**

Alba Simina STANCIU•

Rezumat: Aflat într-o neîntreruptă relație cu formulele vizuale nonconformiste, dansul contemporan recent devine un produs dependent de viziunile spațiale ale arhitecților, care aduc imagini ale urbanismului, ale transformării codurilor de mișcare influențate de viteza și ritmicitatea vieții contemporane. Dezvoltarea acestei tendințe este susținută de modificările de percepție și funcționalitate ale spațiului urban adaptat ca zonă simbolică și reduționistă în perimetrul destinat scenografiei, generând formule spectaculare inedite ca raport între forma geometrică a materialelor scenei și forma corpului uman. Trei artiști, cu trei propuneri de spectacole - ce conjugă corporalitatea și scenografia, relație construită ca un discurs spectacular coerent – Martin Zimmermann, Wayne MacGregor sau Frédéric Flamand pun în formă ideile inovatoare ale arhitecților de ultimă generație ce au ca obiectiv comun „arhitectura mobilă” sau conceptul „body city”.

Cuvinte cheie: performance, tehnologie, corporalitate, formă, arhitectură, spațiu.

Comicul și avangarda dadaistă

Elena BELCIU •

Rezumat: Articolul face parte dintr-un studiu mai larg despre comic și comedie în dramaturgia occidentală a secolului XX și explorează problematica esteticii a comicului în relație cu avangarda istorică și, în special, cu dadaismul. Susținem că avangarda întreține o relație particulară cu comicul – tensionată sau practic inexistentă în cazul unor curente precum expresionismul și, extrem de proteică, în cazul dadaismului de pildă. Deopotrivă avem în vedere inclusiv manifestul avangardist în considerarea comicului, sau ceea ce Ion Pop numea „conștiința jocului” în majoritatea manifestelor avangardiste, ca formă de teatralizare a unor texte altfel nedramatice.

Cuvinte cheie: avangarda, dadaism, comic, manifest, Dada

Principii de bază în predarea luptelor scenice

Bogdan LUPEICĂ •

Rezumat: Viziunea pe care o propunem în predarea luptelor scenice este una integratoare; obiectele teoretice și cele de specialitate/practice devin puncte de pornire în înțelegerea rolului elementelor de lupte scenice în construcția unui spectacol. În paralel cu structurarea unei viziuni integratoare, avem în vedere și necesitatea conștientizării studenților cu privire la existența diferențelor dintre construcția unei lupte pentru un spectacol de teatru și cea pentru film sau dintre luptele scenice și cele sportive. Astfel, filmul are o paletă mult mai mare de posibilități de redare și descriere a violenței, prin posibilitățile sale de montaj se poate „face” lupta cadru cu cadru; amintim câteva soluții tehnice: schimbarea unghiului de filmare, trecerea luptei dintrun spațiu închis într-un spațiu deschis, pe o suprafață mare de desfășurare, folosirea unui număr foarte mare de participanți, utilizarea unui decor foarte variat, existența unui eclairaj elaborat, posibilitatea schimbării proiecției luminilor, schimbarea actorilor cu oameni specializați în aceste lupte (cascadori), folosirea efectelor speciale. În spectacolele de teatru construcția scenică a secvențelor de luptă se bazează pe principii diferite: trebuie să fie continuă, să pară cât mai reală, este limitată de spațiu și decor, cu unghiuri de vizionare foarte restrânse; cu toate acestea, trebuie să redea și descrie aceeași

formă de violență.

Cuvinte cheie: antrenamentul studenților, lupte scenice, corpul Actorului

Traducerea pentru scenă: *Avalanche* de Leonard Cohen

Oana URSU•

Rezumat: Muzica ocupă un loc extrem de important în viața de zi cu zi a oamenilor, participând la dezvoltarea, coeziunea și organizarea societății; de asemenea, muzica are o influență semnificativă asupra modului în care funcționează societățile, în reprezentarea națiunilor, în construcția și transmiterea culturilor de la o generație la alta. Astfel, deși până de curând traducerea cântecelor (textelor muzicale) nu a atras prea mult atenția teoreticienilor în domeniul traductologiei, în ultimele decenii am asistat la apariția unui domeniu fascinant, aflat la intersecția traducerii cu muzica, ce câștigă tot mai mult interesul traducătorilor și traductologilor, precum și al cercetătorilor în domeniul studiilor culturale, studiilor media și muzicologiei. Lucrarea de față își propune să analizeze două traduceri ale textului *Avalanche* (aparținând lui Leonard Cohen) în încercarea de a evidenția problemele ce pot apărea la nivel prozodic, poetic și semantic în traducerea textelor muzicale.

Cuvinte cheie: traducerea textelor muzicale, versiune adaptată interpretării, Leonard Cohen, nivel prozodic, poetic și semantic.

Despre limite și alte mici nefericiri teatrale...

Călin CIOBOTARI•

Rezumat: Textul de față propune un succint, punctual (și subiectiv!) inventar al problemelor cu care, cred, se confruntă teatrele pentru copii și tineret din România.

Cuvinte cheie: teatrul, copii, tineret.

Identitate culturală prin teatru sau Teatru ca formă de identitate culturală?

Erica-Ioana MOLDOVAN •

Rezumat: Studiul de față tratează raportul dintre teatru și identitatea culturală pe care o reprezintă. De asemenea ridică problematica procesului invers: influența identității culturale asupra formelor de manifestare teatrală. Cele două noțiuni devin sinonime având în vedere caracterul organic pe care îl dețin deopotrivă. Lucrarea face referire la studiul aprofundat al teatrologului Erika-Fischer-Lichte asupra identității culturale și a teatrului în *Istoria dramaturgiei și teatrului european*, dar totodată pătrunde în climatul teatrului românesc amintind de manifestările teatrale folclorice pe care le-a aprofundat Gabriela Haja în studiul intitulat *Manifestări teatrale folclorice: Origine și evoluție*. Teatrul a fost, din toate timpurile, un factor important de promovare a valorilor și caracteristicilor unui grup, al unei țări, al unei zone. Identitatea culturală poate fi manifestată prin limbă/dialect, stil vestimentar, gastronomie, muzică, dans, pictură, orientare religioasă sau orientare politică ș.a. Acestei enumerări i se aliază cu drepturi egale și teatrul – ca formă de manifestare a identității culturale sau ca factor de creare a unei identități culturale.

Cuvinte cheie: Identitate, folclor, teatru, cultură, performance

Importanța lecturării operelor dramatice

Silvian FLOAREA •

Rezumat: Acest articol este o pledoarie pentru lectură; în primul rând pentru lectura pieselor de teatru, separat sau împreună cu vizionarea spectacolelor de teatru, deoarece textul literar poate oferi tot atâtea satisfacții cât și vizionarea lor într-o sală de teatru. Opera dramatică este înainte de toate literatură. O literatură care poate fi transpusă pe o scenă veritabilă sau improvizată, jucată de actori profesioniști sau amatori, transfigurată, stilizată de viziuni și estetici regizorale, urmărită cu sufletul la gură de spectatori, de generații de pretutindeni. Punerea în scenă poate șterge diferențele, atâtea câte există, între genurile și speciile literare, prin tehnici de tipul transformării vorbirii indirecte în vorbire directă. Dacă spectacolul de teatru este un sumă de tehnici de transpunere, atunci opera dramatică este literatură pură, iar îndepărtarea de literatura scrisă este o întoarcere în timp.

Cuvinte cheie: operă dramatică; lectură; spectacol.

„A experimenta e totul” – interviu cu artistul Klaus Obermaier

Interviu realizat de Ioana PETCU•

Rezumat: Are un zâmbet cald și ochelari cu ramă neagră groasă cu niște colțuri parcă ar fi aripi. Ar fi în stare să lucreze fără întrerupere douăzeci și patru de

ore, păstrându-și tonusul și carisma. Iubește ceea ce face și nu se oprește din a o arăta.

Avându-l pe Klaus Obermaier alături, ca partener de dialog, te umpli de energie pe

tot parcursul zilei, căci ideile prind și ele aripi și gravitează libere în eter. Artistul s-a

aflat la Iași pentru proiectul *Interactive Environments* produs de Asociația Compania

FaPt - Fabrica de Artă și Producție Teatrală, Centrul Cultural German Iași și Teatrul

Național Iași. Cu această ocazie am vorbit despre noua mitologie media a zilelor noastre și despre întâmplător în artă.

Cuvinte cheie: Klaus Obermaier, artă interactivă, artă contemporană, videoproiecții, corpul performerului, virtualitate.

Naționalul la aniversare. Forme fără fond și sincronism, acum

Monica BROOS•

Rezumat: Referindu-mă la aniversarea Teatrului Național din Iași (ocaziile sărbătoririi fiind menționate în articol), încep de la pozițiile privind identitatea culturală exprimate de contemporanii înființării acestui teatru (primul din țară), pentru a privi apoi la ceea ce se întâmplă acum, în prezenta stagiune 2016-2017 și a discuta despre trei dintre cele mai recente spectacole prezentate pe scena mare a Naționalului. Această analiză, deși dezvoltată de

pe o poziție fără îndoială subiectivă, propune o posibilă concluzie privind trăsături pregnante ale căutării contemporane a identității, așa cum se oglindește ea în opțiunile Teatrului Național.

Cuvinte cheie: Identitate, forme fără fond, sincronism, valori estetice, Model

Familie, funcții, disfuncții. (spectacolul *Familii* de Eugen Jebeleanu)

Diana NECHIT•

Rezumat: Această cronică este centrată pe ultimul spectacol montat la Sibiu de către Eugen Jebeleanu, plecând de la aspecte discutate cu prilejul unei alte analize dedicate teatrului tânăr. Constantele teatrului său le voi dezvolta și nuanța pe baza producției Familii, voi încerca să delimitez cadrul unei noi sensibilități scenice, a unei estetici particulare puse sub semnul unui geometrism, al unei perfecțiuni formale aproape calofile, coerente și recognoscibile de la o producție la alta, deși mereu originală. Spectacolul își are originea într-o radiografie sinceră și obiectivă bine documentată a ceea ce, dincolo de ipocrizie socială și de o moralitate puternic tradiționalistă, mai mult ideologică, decât asumată, înseamnă azi conceptul de familie. Familii este o scriitură de platou ce are ca punct de plecare un controversat proiect de lege care a suscit multe dezbateri și discuții în contradictoriu în România.

Cuvinte cheie: Eugen Jebeleanu, familie, societate, dispozitiv scenic, generația tânără.

18, Rue de Rivoli, Paris

Cristina SCARLAT•

Rezumat: Parisul profesorului George Banu este unul al amintirii trăite, revizitate, remodelate sub patina timpului și a cuvântului, revigorată prin trama realității, a momentului când se face reconvertirea. Familia din 18, Rue de Rivoli, Paris, este una specială: familie de artiști în cel mai pur sens al cuvântului. Și ai cuvântului! Profesorii George Banu și Monique Banu-Borie

se împărtășesc zilnic din respirația comună a vieții. Apoi, din emoția vie a spectacolelor pe care le văd și le trăiesc împreună, pe care le reconvertesc în spectacole de cuvânt, rebrodade prin emoția clipei. *Spectacolul* devine, astfel, *experiență*.¹ Formă de viață. Respirație. Crez.

Cuvinte cheie: *Paris, George Banu, familie, amintiri, prietenie*

Lecturi necesare

Anca Doina CIOBOTARU•

Rezumat: Analizând oferta editurii Artes din ultimii ani, vom constata că lucrările propuse la secțiunea Teatru sunt tot mai numeroase și – mai ales – tot mai consistente, provocatoare, surprinzătoare. Astfel, selecția devine tot mai dificilă, atât pentru membrii juriilor din cadrul Târgurilor de carte sau Saloanelor de profil, cât și pentru lectori; mereu pierdem din vedere ceva, care, în fapt, ar fi util creșterii noastre profesionale. În acest sens, aduc în atenție două lucrări din domenii pe al căror teren nu se aventurează foarte mulți cercetători: pantomima și arta recitalului păpușăresc. Este adevărat, ele au ceva în comun – ambele sunt rezultate din cercetări doctorale frământate, pline de neliniștea întrebării: „Ce e nou sub soare?” - și pot fi trecute, oricând, pe lista lecturilor necesare studenților, cercetătorilor, tuturor celor ce vor să afle mai mult despre truda din spatele fiecărui gest al mimului sau al păpușarului rătăcitor print imp și spațiu.

Cuvinte cheie: pantomime, animație, recenzie.

Tineri autori, idei tonifiante

Ioana PETCU•

Rezumat: Semnalăm apariția a două cărți în cadrul Editurii Artes din Iași care, din perspective diferite, analizează fenomenul teatral din România în context internațional. *La limita cuvântului* de Dumitriana Condurache și *Dramaturgia românească post-decembristă* de Laura Bilic se remarcă prin claritatea discursului și persuasiunea acestuia. Fără îndoială, vor face parte din bibliografiile domeniului teatral.

Cuvinte cheie: tineri autori, dramaurgie românească, critică.